

Kas jāņem vērā darba devējam, ja darbinieks atrodas dīkstāvē? (1/17/20)

Jau iepriekš esam informējuši MindLink.lv abonentus par atbalsta pasākumiem nodokļu jomā uzņēmumiem, darbiniekam un saimnieciskās darbības veicējiem saistībā ar COVID-19 krīzes izraisītajām ekonomiskajām sekām ([18.03.2020](#), [24.03.2020](#)). Viens no atbalsta pasākumiem darba devējiem (DD) un ḥēmējiem ir dīkstāves pabalsts ([31.03.2020](#)). Šajā rakstā – par dīkstāves pabalsta uzrādīšanu grāmatvedībā un DD ziņojuma sagatavošanu, ja darbinieks atrodas dīkstāvē.

Vai dīkstāves pabalsts jāuzrāda grāmatvedības reģistros?

VID izmaksā dīkstāves pabalstu nevis krīzes skartajam uzņēmumam, iemaksājot naudu uzņēmuma kontā, bet gan darba ḥēmējiem uz viņu kontiem kredītiestādēs, kuri norādīti DD sagatavotajā iesniegumā dīkstāves pabalsta piešķiršanai vai pie maksājumu pakalpojumu sniedzējiem Latvijā. Dīkstāves pabalstu neapliek ar IIN un VSAOI. Dīkstāves pabalsta izmaksu varētu pielīdzināt mums jau pazīstamajiem Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras piešķirtajiem pabalstiem, piemēram, slimības pabalstam (darbnespējas lapa B), paternitātes vai vecāku pabalstam un citiem, kas izmaksājami darba ḥēmējiem. Attiecīgi tie nav jāgrāmato uzņēmuma grāmatvedības reģistros. Dīkstāves pabalsts neietekmē arī uzņēmuma finanšu rādītājus. Turpretī kārtībā, kādā grāmatvedības reģistros uzrādāmi atlaišanas pabalsti, ko aprēķina un izmaksā DD, izmaiņu nav.

Vai darba ḥēmējam jāatrodas dīkstāvē pilnu kalendāra mēnesi?

Ar dīkstāves pabalstu paredzēts kompensēt neizmaksātās darba algas no 14. marta līdz 14. maijam, taču ne ilgāk par termiņu, kurā būs spēkā MK lēmums par ārkārtējo situāciju.

Darbinieks var atrasties dīkstāvē nepilnu kalendāra mēnesi, un DD dīkstāves pabalsta pieteikumā precīzi jānorāda dīkstāves periods taksācijas mēnesī, par kuru piepras pabalstu. Piemēram, ja DD sagatavo dīkstāves pabalsta pieteikumu par martu, taču darbinieks darbu uzņēmuma labā ir veicis un par to saņems atalgojumu laikposmā no 1. marta līdz 20. martam, tad iesniegumā norādāmais dīkstāves periods ir no dienas, par kuru DD neaprēķinās un neizmaksās algu, līdz dienai, kamēr darbinieks neveiks darbu DD labā taksācijas periodā. Piemēram, dīkstāves periods varētu būt 21.-31. marts. Iesniegums par laikposmu no 14. līdz 31. martam jāiesniedz līdz 25. aprīlim, un turpmāk – līdz katra nākamā mēneša 25. datumam. Dīkstāves pabalsts izmaksājams piecu darbdienu laikā pēc iesnieguma saņemšanas.

Kā jāaizpilda DD ziņojums par taksācijas periodu, kurā darba ḥēmējs atrodas dīkstāvē?

- Ja taksācijas periodā, par kuru aizpildāms DD ziņojums, darbinieks atradies dīkstāvē pilnu mēnesi un DD neizmaksās ienākumus šajā periodā, tad DD ziņojumā norāda, ka darba ienākumi un VSAOI ir 0,00 eiro, kā arī nostrādāto stundu skaits ir 0. Ja darba algas izmaka ir tekošajā mēnesī, tad šajā DD ziņojumā arī ieturētais IIN jānorāda kā 0,00 eiro. Uzņēmējdarbības riska valsts nodeva par dīkstāves periodu būs jāmaksā, jo darba attiecības nav pārtrauktas.
- Ja darbinieks dīkstāvē atrodas visu aprīli un par šo taksācijas periodu DD neizmaksā ienākumus, bet aprīļa sākumā izmaksā darba algu par martu, tad DD ziņojumā norādāms ieturētais IIN no marta algas. Aprīļa darba ienākumi un VSAOI ir 0,00 eiro, kā arī nostrādāto stundu skaits ir 0.
- Ja darbinieks dīkstāvē atradies nepilnu mēnesi, piemēram, 15.-31. martā, tad DD marta ziņojumā

jānorāda martā nostrādāto stundu skaits, par tām aprēķinātie darba ienākumi kopā ar jebkādām papildus izmaksātajām summām (piemēram, prēmijām) un attiecīgi aprēķinātās kopējās VSAOI. Ja aprēķinātos darba ienākumus izmaksā martā, tad šajā DD ziņojumā norādāms arī ieturētais IIN. Ja darba ienākumus izmaksā aprīlī, tad ieturētais IIN norādāms DD aprīļa ziņojumā.

- Ja DD saņem atteikumu dīkstāves pabalsta piešķiršanai, tad DD ziņojumā jānorāda darba ienākumi pilnā apmērā par attiecīgo taksācijas periodu, kā arī jāaprēķina un jānorāda VSAOI un ieturētais IIN, taču jānorāda faktiskais nostrādātais stundu skaits. Var būt situācija, ka darbinieks 15.-31. martā faktiski atradies dīkstāvē, jo saistībā ar ārkārtējo situāciju uzņēmums šajā periodā nav veicis saimniecisko darbību, un DD ir pieprasījis dīkstāves pabalstu, bet saņēmis atteikumu no VID, jo nav izpildījis noteiktos kritērijus pabalsta piešķiršanai. Tādā gadījumā DD atbilstoši Darba likuma 74. pantam jāaprēķina un jāizmaksā darba alga arī par periodu, kurā neveic saimniecisko darbību.

Zemāk apkopotas svarīgākās normas, kas uzņēmumiem un darba ḥēmējiem jāņem vērā attiecībā uz dīkstāves pabalstu:

- Dīkstāves pabalsta izmaksu pārtrauc, ja tā saņemšanas laikā DD pieņem darbā jaunus darbiniekus;
- Nav paredzēts izmaksāt dīkstāves pabalstu darbiniekiem, kas pieņemti darbā pēc 1. marta;
- Darba ḥēmējs nevar saņemt vairākus pabalstus par vienu un to pašu periodu, piemēram, saņemt dīkstāves pabalstu un slimības pabalstu (darbnespējas lapa B);
- Ja DD pēc dīkstāves pabalsta piešķiršanas iesniedz precīzētus DD ziņojumus par darba ḥēmēja ienākumiem laikposmā, kas izmantots dīkstāves pabalsta aprēķināšanai, piešķirtā pabalsta apmēru nepārrēķina.

Ja DD pieprasījis dīkstāves pabalstu par attiecīgu periodu un darba ḥēmējs to saņēmis, bet uzņēmums attiecīgajā periodā pārtraucis dīkstāvi sakarā ar darbības atjaunošanu, tad DD labprātīgi atmaksā piešķirto dīkstāves pabalstu vai VID to piedzen, piemērojot likuma "Par nodokļiem un nodevām" normas. Šis noteikums piemērojams arī tad, ja DD palielinājis strādājošo skaitu salīdzinājumā ar dīkstāves perioda sākuma brīdī.